Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
MACIEJ SZPUNAR
της 18ης Οκτωβρίου 2017 [1]

Υπόθεση C-467/16

Brigitte Schlömp
κατά
Landratsamt Schwäbisch Hall

[αίτηση του Amtsgericht Stuttgart (ειρηνοδικείου Στουτγάρδης, Γερμανία)
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης – Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις – Σύμβαση του Λουγκάνο ΙΙ – Άρθρα 27 και 30 – Εκκρεμοδικία – Έννοια του “δικαστηρίου”»

1. Το κεντρικό ερώτημα στην υπό κρίση υπόθεση είναι απλό: για τους σκοπούς της εκκρεμοδικίας, κατά την έννοια της Συμβάσεως για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, η οποία υπογράφηκε στις 30 Οκτωβρίου 2007 και εγκρίθηκε εξ ονόματος της Κοινότητας με την απόφαση 2009/430/ΕΚ του Συμβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 2008 (ΕΕ 2009, L 147, σ. 1) (στο εξής: Σύμβαση του Λουγκάνο ΙΙ), θεωρείται ως επιληφθέν «δικαστήριο» μια αρχή διαμεσολαβήσεως ενώπιον της οποίας γίνεται υποχρεωτικώς, σύμφωνα με το εθνικό δικονομικό δίκαιο, απόπειρα συμβιβασμού επί αιτήσεως που έχει ως αντικείμενο υποχρεώσεις διατροφής; Το εν λόγω προδικαστικό ερώτημα του Amtsgericht Stuttgart (ειρηνοδικείου Στουτγάρδης, Γερμανία) παρέχει στο Δικαστήριο τη σπάνια ευκαιρία να ερμηνεύσει διατάξεις της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ.

Το νομικό πλαίσιο

Το διεθνές δίκαιο

2. Σύμφωνα με το άρθρο 5, Τίτλος ΙΙ («Διεθνής δικαιοδοσία»), Τμήμα 2 («Ειδικές δικαιοδοσίες»), της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ:

«Πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος δεσμευομένου από την παρούσα σύμβαση κράτους μπορεί να εναχθεί σε άλλο δεσμευόμενο από την παρούσα σύμβαση κράτος:

[…]

2. ως προς υποχρεώσεις διατροφής:

α) ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου ο δικαιούχος της διατροφής έχει την κατοικία ή τη συνήθη διαμονή του· […]».

1 Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

3. Το Τμήμα 9, Τίτλος ΙΙ, της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ διέπει την «Εκκρεμοδικία και συνάφεια» και περιλαμβάνει τα άρθρα 27 έως 30 της εν λόγω Συμβάσεως.

4. Το άρθρο 27 της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ έχει ως εξής:

«1. Αν έχουν ασκηθεί αγωγές με το ίδιο αντικείμενο και την ίδια αιτία μεταξύ των ίδιων διαδίκων ενώπιον δικαστηρίων διάφορων δεσμευομένων από την παρούσα σύμβαση κρατών, κάθε δικαστήριο εκτός εκείνου που επελήφθη πρώτο, αναστέλλει αυτεπάγγελτα τη διαδικασία του μέχρις ότου διαπιστωθεί η διεθνής δικαιοδοσία του δικαστηρίου που επελήφθη πρώτο.

2. Όταν διαπιστωθεί η διεθνής δικαιοδοσία του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου, κάθε δικαστήριο εκτός εκείνου που έχει πρώτο επιληφθεί, οφείλει να διαπιστώσει την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας του υπέρ του πρώτου δικαστηρίου.»

5. Σύμφωνα με το άρθρο 30 της εν λόγω Συμβάσεως:

«Για τους σκοπούς του παρόντος τμήματος, ένα δικαστήριο λογίζεται ως επιληφθέν:

1. από την κατάθεση στο δικαστήριο του εισαγωγικού εγγράφου της δίκης ή άλλου ισοδύναμου εγγράφου, υπό την προϋπόθεση ότι ο ενάγων δεν παρέλειψε στη συνέχεια να λάβει τα απαιτούμενα μέτρα για την κοινοποίηση ή την επίδοση του εγγράφου στον εναγόμενο· ή

2. εάν το έγγραφο πρέπει να κοινοποιηθεί ή να επιδοθεί προτού να κατατεθεί στο δικαστήριο, μόλις παραληφθεί από την αρχή που είναι υπεύθυνη για την κοινοποίηση ή την επίδοση, υπό την προϋπόθεση ότι ο ενάγων δεν παρέλειψε στη συνέχεια να λάβει τα απαιτούμενα μέτρα για την κατάθεση του εγγράφου στο δικαστήριο.»

6. Το άρθρο 62 της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ, το οποίο διαλαμβάνεται στον Τίτλο V («Γενικές διατάξεις»), ορίζει:

«Για τους σκοπούς της παρούσας σύμβασης, η έκφραση “δικαστήριο” περιλαμβάνει κάθε αρχή διορισμένη από δεσμευόμενο από την παρούσα σύμβαση κράτος ως αρμόδια για τα θέματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας σύμβασης.»

7. Ο Τίτλος VII της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ, με τίτλο «Σχέσεις με τον κανονισμό (ΕΚ) 44/2001 [2] του Συμβουλίου και άλλες πράξεις» περιλαμβάνει το άρθρο 64, το οποίο έχει ως ακολούθως:

«1. Η παρούσα σύμβαση δεν επηρεάζει την εφαρμογή εκ μέρους των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας του κανονισμού [44/2001] του Συμβουλίου για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις και κάθε επελθούσας τροποποίησής του, της σύμβασης για τη διεθνή δικαιοδοσία και εκτέλεση των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, η οποία υπεγράφη στις Βρυξέλλες στις 27 Σεπτεμβρίου 1968, και του πρωτοκόλλου για την ερμηνεία της σύμβασης αυτής από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, το οποίο υπεγράφη στο Λουξεμβούργο στις 3 Ιουνίου 1971, όπως τροποποιήθηκαν από τις συμβάσεις προσχώρησης στην ανωτέρω σύμβαση και στο ανωτέρω πρωτόκολλο από τα προσχωρήσαντα στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες κράτη, καθώς και της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και του Βασιλείου της Δανίας για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις που υπεγράφη στις Βρυξέλλες στις 19 Οκτωβρίου 2005.

2 Κανονισμός της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2001, L 12, σ. 1).

2. Ωστόσο, η παρούσα σύμβαση εφαρμόζεται οπωσδήποτε:

α) σε θέματα διεθνούς δικαιοδοσίας, όταν ο εναγόμενος έχει κατοικία στο έδαφος κράτους στο οποίο εφαρμόζεται η παρούσα σύμβαση, εξαιρουμένων των πράξεων που αναφέρονται στην παράγραφο 1, ή όταν τα άρθρα 22 ή 23 της παρούσας σύμβασης απονέμουν διεθνή δικαιοδοσία στα δικαστήρια ενός τέτοιου κράτους·

β) σε περίπτωση εκκρεμοδικίας ή συνάφειας, όπως προβλέπεται στα άρθρα 27 και 28, όταν έχουν κινηθεί διαδικασίες σε κράτος στο οποίο εφαρμόζεται η παρούσα σύμβαση, εξαιρουμένων των πράξεων που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, και σε κράτος στο οποίο εφαρμόζεται η παρούσα σύμβαση καθώς και μια από τις πράξεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου·

[…]».

Ο ελβετικός Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας

8. Το άρθρο 62, παράγραφος 1, του Schweizer Zivilprozessordnung (ελβετικού Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, στο εξής: Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας)[3] αφορά την έναρξη της εκκρεμοδικίας και έχει ως εξής:

«Η υποβολή αιτήσεως για υπαγωγή σε διαμεσολάβηση, καθώς και η κατάθεση αγωγής, αιτήσεως ή κοινής αιτήσεως διαζυγίου, συνεπάγεται εκκρεμοδικία.»

9. Σύμφωνα με το άρθρο 197 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας[4]:

«Κάθε ένδικης διαδικασίας προηγείται υποχρεωτικώς απόπειρα εξωδικαστικού συμβιβασμού, η οποία λαμβάνει χώρα ενώπιον της αρμόδιας αρχής διαμεσολαβήσεως.»

10. Το άρθρο 209 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, με τίτλο «Δικαίωμα προσφυγής στην τακτική δικαιοσύνη», ορίζει τα εξής:

«1. Αν η διαμεσολάβηση αποτύχει, η αρμόδια αρχή το σημειώνει στα πρακτικά και αναγνωρίζει το δικαίωμα ένδικης προσφυγής:

[…]

b. στον ενάγοντα […]

3. Ο ενάγων δικαιούται να ασκήσει αγωγή εντός τριών μηνών από την αναγνώριση του δικαιώματος ασκήσεως ένδικης προσφυγής.

[…]»

3 Περιλαμβάνεται στο Μέρος 1 («Γενικές διατάξεις»), Τίτλος 4 («Εκκρεμοδικία και συνέπειες καταργήσεως της δίκης») του εν λόγω κώδικα.

4 Περιλαμβάνεται στο Μέρος 2 («Ειδικές διατάξεις»), Τίτλος 1 («Απόπειρα συμβιβασμού»), Κεφάλαιο 1 («Περιεχόμενο αιτήσεως συμβιβασμού και αρμόδια αρχή») του εν λόγω κώδικα.

Τα πραγματικά περιστατικά, η διαδικασία και τα προδικαστικά ερωτήματα

11. Η Brigitte Schlömp, κάτοικος Ελβετίας, είναι θυγατέρα της H. S., η οποία, λόγω εξαρτήσεως από μακροχρόνια φροντίδα, λαμβάνει στη Γερμανία συμπληρωματικές παροχές κοινωνικής πρόνοιας από το Landratsamt Schwäbisch Hall (διοικητικές υπηρεσίες της περιφέρειας του Schwäbisch Hall).

12. Κατά τη γερμανική νομοθεσία, ο φορέας κοινωνικής πρόνοιας υποκαθίσταται, όσον αφορά τις παροχές κοινωνικής πρόνοιας που χορηγεί, στο δικαίωμα του λήπτη των εν λόγω παροχών να απαιτήσει διατροφή από τα μη εξαρτημένα από μακροχρόνια φροντίδα τέκνα του λήπτη, ασκώντας το σχετικό δικαίωμα αναγωγικώς έναντι των τέκνων.

13. Στις 16 Οκτωβρίου 2015, το Landratsamt Schwäbisch Hall, έχοντας σκοπό να ασκήσει δικαίωμα αναγωγής, υπέβαλε στην αρμόδια, βάσει της ελβετικής νομοθεσίας, αρχή διαμεσολαβήσεως (στο εξής: Schlichtungsbehörde) του Friedensrichteramt des Kreises Reiat, Kanton Schaffhausen (ειρηνοδικείου της περιφέρειας του Reiat, του καντονίου του Schaffhausen, Ελβετία, στο εξής: Friedensrichteramt) αίτηση υπαγωγής της διαφοράς του με την B. Schlömp σε διαμεσολάβηση. Με την αίτησή του, ζητούσε να του καταβληθεί κατώτατο ποσό 5 000 ευρώ, με την επιφύλαξη τυχόν μεταβολής του αιτήματος κατόπιν πλήρους παροχής πληροφοριών από την B. Schlömp.

14. Καθότι δεν επετεύχθη συμβιβασμός μεταξύ των μετεχόντων στην ως άνω διαδικασία, το Friedensrichteramt εξέδωσε, στις 25 Ιανουαρίου 2016, απόφαση αναγνωριστική του δικαιώματος του Landratsamt Schwäbisch Hall να ασκήσει αγωγή, η οποία επιδόθηκε στον πληρεξούσιο δικηγόρο του στις 26 Ιανουαρίου 2016.

15. Στις 11 Μαΐου 2016, ασκήθηκε ενώπιον του Kantonsgericht Schaffhausen (δικαστηρίου του καντονίου του Schaffhausen, Ελβετία) αγωγή κατά της B. Schlömp με την οποία το Landratsamt Schwäbisch Hall ζητούσε να του καταβληθεί ορισμένο ελάχιστο ποσό διατροφής και να του παρασχεθούν περαιτέρω πληροφορίες.

16. Εν τω μεταξύ, ήτοι κατόπιν της διαδικασίας συμβιβασμού αλλά προτού ασκηθεί αγωγή ενώπιον του Kantonsgericht Schaffhausen (δικαστηρίου του καντονίου του Schaffhausen), η B. Schlömp είχε ήδη ασκήσει αρνητική αναγνωριστική αγωγή, με δικόγραφο της 19ης Φεβρουαρίου 2016, το οποίο αρχικώς κατέθεσε στις 22 Φεβρουαρίου 2016 στο Amtsgericht (Familiengericht) Schwäbisch Hall [ειρηνοδικείο του Schwäbisch Hall (τμήμα οικογενειακού δικαίου) Γερμανία], με αίτημα να αναγνωριστεί ότι δεν οφείλει διατροφή λόγω υποκαταστάσεως σε δικαίωμα.

17. Το επιληφθέν, βάσει του άρθρου 3, στοιχείο α′ και/ή στοιχείο β′, του κανονισμού (ΕΚ) 4/2009 του Συμβουλίου[5], Familiengericht Schwäbisch Hall (ειρηνοδικείο, τμήμα οικογενειακού δικαίου, Schwäbisch Hall) έκρινε, με διάταξη της 7ης Μαρτίου 2016, εαυτόν κατά τόπον αναρμόδιο και παρέπεμψε την υπόθεση στο Amtsgericht (Familiengericht) Stuttgart (ειρηνοδικείο, τμήμα οικογενειακού δικαίου, Στουτγάρδη) στις 21 Μαρτίου 2016.

18. Κατόπιν επιδόσεως της αγωγής της B. Schlömp στις 26 Απριλίου 2016, το Landratsamt Schwäbisch Hall ζήτησε, στις 17 Μαΐου 2016, να απορριφθεί η αγωγή της με το επιχείρημα ότι δεν είναι δυνατή η εκδίκαση της υποθέσεως από το Amtsgericht (Familiengericht) Stuttgart (ειρηνοδικείο, τμήμα οικογενειακού δικαίου, Στουτγάρδη) λόγω εκκρεμοδικίας της ίδιας υποθέσεως στην Ελβετία και ότι, ως εκ τούτου, το γερμανικό δικαστήριο οφείλει να αναστείλει τη διαδικασία σύμφωνα με το άρθρο 27, παράγραφος 1, της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ.

19. Η B. Schlömp αντιτίθεται στην αναστολή υποστηρίζοντας ότι η αρχή διαμεσολαβήσεως δεν αποτελεί «δικαστήριο» κατά την έννοια της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ.

5 Κανονισμός της 18ης Δεκεμβρίου 2008, για τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων και τη συνεργασία σε θέματα υποχρεώσεων διατροφής (ΕΕ 2009, L 7, σ. 1).

20. Στο πλαίσιο της δίκης αυτής, με διάταξη της 8ης Αυγούστου 2016, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 22 Αυγούστου 2016, το Amtsgericht Stuttgart (ειρηνοδικείο Στουτγάρδης) υπέβαλε το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Καλύπτει η έννοια του "δικαστηρίου" κατά τα άρθρα 27 και 30 [της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ] και μια αρχή διαμεσολαβήσεως του ελβετικού δικαίου, ώστε να εμπίπτει η αρχή αυτή στο πεδίο εφαρμογής των ως άνω διατάξεων;»

21. Οι διάδικοι της κύριας δίκης κατέθεσαν γραπτές παρατηρήσεις, όπως και η Ελβετική Κυβέρνηση και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Εξάλλου, η B. Schlömp, η Ελβετική Κυβέρνηση και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αγόρευσαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 5ης Ιουλίου 2017.

Ανάλυση

22. Με το ερώτημά του περί του αν η Schlichtungsbehörde του ελβετικού δικαίου καλύπτεται από τον όρο «δικαστήριο» ώστε να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 27 και 30 της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν σε υπόθεση όπως αυτή της κύριας δίκης έχει επιληφθεί δικαστήριο κατά την έννοια του άρθρου 27, παράγραφος 1, της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ.

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

23. Η νομολογία του Δικαστηρίου αναφορικά με το καθεστώς του Λουγκάνο είναι σπάνια [6], δεδομένου ότι δεν είχε δικαιοδοσία όσον αφορά τη Σύμβαση του Λουγκάνο του 1988 [7] και ότι από την έναρξη ισχύος της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ την 1η Ιανουαρίου 2010 ελάχιστες μόνο υποθέσεις ανέκυψαν [8]. Με δεδομένο ότι η Σύμβαση του Λουγκάνο ΙΙ σκοπεί στην ενίσχυση της νομικής και οικονομικής συνεργασίας, επεκτείνοντας τις αρχές που ορίζονται στον κανονισμό 44/2001 έναντι των συμβαλλομένων [9], η Σύμβαση αυτή πρέπει να εξετάζεται υπό το πρίσμα διαρκούς αλληλεπιδράσεως μεταξύ του καθεστώτος των Βρυξελλών και του καθεστώτος του Λουγκάνο.

24. Το Δικαστήριο έχει ως εκ τούτου αποφανθεί ήδη ότι η Σύμβαση του Λουγκάνο ΙΙ έχει το ίδιο αντικείμενο με τον κανονισμό 44/2001. Οι διατάξεις τους αποσκοπούν στην καθιέρωση του ίδιου συστήματος, με τη χρησιμοποίηση, ειδικότερα, των ίδιων κανόνων δικαιοδοσίας, πράγμα που εγγυάται τη συνοχή των δύο νομοθετημάτων [10].

6 Με τη γνωμοδότηση 1/03 (Νέα Σύμβαση του Λουγκάνο) της 7ης Φεβρουαρίου 2006 (EU:C:2006:81), το Δικαστήριο έκρινε ότι η σύναψη της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ υπαγόταν πλήρως στην αποκλειστική αρμοδιότητα της (τότε) Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Στην απόφαση της 4ης Δεκεμβρίου 2014, H (C-295/13, EU:C:2014:2410, σκέψη 32), το Δικαστήριο απασχόλησε η οριοθέτηση του πεδίου εφαρμογής, αφενός, του κανονισμού (ΕΚ) 1346/2000 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000, περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας (ΕΕ 2000, L 160, σ. 1), και, αφετέρου, του κανονισμού 44/2001 και της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ, και έκρινε ότι, όσον αφορά την οριοθέτηση αυτή, οι δύο τελευταίες νομικές πράξεις πρέπει να ερμηνεύονται με τον ίδιο τρόπο.

7 Σύμβαση της 16ης Σεπτεμβρίου 1988 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (88/592/ΕΟΚ) (ΕΕ 1988, L 319, σ. 9).

8 Πρέπει να διευκρινιστεί ότι η Σύμβαση του Λουγκάνο ΙΙ τέθηκε την ίδια ημερομηνία σε ισχύ για την Ευρωπαϊκή Ένωση, τη Δανία (η οποία συμβλήθηκε αυτοτελώς λόγω μη συμμετοχής της σε αστικές υποθέσεις) και τη Νορβηγία. Όσον αφορά την Ελβετία, η έναρξη ισχύος μετατέθηκε κατά ένα έτος και δη για την 1η Ιανουαρίου 2011. Χάριν πληρότητας, αναφέρεται ότι όσον αφορά την Ισλανδία η Σύμβαση τέθηκε σε ισχύ την 1η Μαΐου 2011.

9 Εν τω μεταξύ, ο κανονισμός αυτός καταργήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2012, L 351, σ. 1).

10 Βλ. γνωμοδότηση 1/03 (Νέα Σύμβαση του Λουγκάνο) της 7ης Φεβρουαρίου 2006 (EU:C:2006:81, σκέψη 152). Τούτο αντανακλάται έτι περαιτέρω στην αιτιολογική σκέψη 4 της αποφάσεως 2009/430/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2009, σχετικά με τη σύναψη της σύμβασης για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2009, L 147, σ. 1), όπου εκτίθεται ότι, λαμβανομένης υπόψη της παράλληλης λειτουργίας των καθεστώτων των Συμβάσεων των Βρυξελλών και του Λουγκάνο, οι κανόνες της Συμβάσεως του Λουγκάνο θα πρέπει να ευθυγραμμισθούν με τους κανόνες του κανονισμού 44/2001, κατά τρόπον ώστε να επιτευχθεί ο ίδιος βαθμός κυκλοφορίας των δικαστικών αποφάσεων μεταξύ των κρατών μελών της Ένωσης και των οικείων κρατών της ΕΖΕΣ.

25. Καθόσον ο κανονισμός 44/2001 αντικαθιστά τη Σύμβαση των Βρυξελλών[11], η ερμηνεία των διατάξεων της εν λόγω Συμβάσεως από το Δικαστήριο ισχύει και για τις διατάξεις του συγκεκριμένου κανονισμού, καθό μέτρο οι διατάξεις των πράξεων αυτών της Ένωσης παρουσιάζουν αντιστοιχία[12]. Το αυτό ισχύει και ως προς τους κανονισμούς 44/2001 και 1215/2012[13].

26. Είμαι της γνώμης ότι αυτός ο ερμηνευτικός παραλληλισμός θα πρέπει, κατ' αρχήν, να ισχύει ομοίως μεταξύ του «καθεστώτος των Βρυξελλών», τουτέστιν της Συμβάσεως των Βρυξελλών και των κανονισμών 44/2001 και 1215/2012, αφενός, και της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ, αφετέρου. Σαφώς έχω επίγνωση του γεγονότος ότι, σε αντίθεση με το καθεστώς των Βρυξελλών, η Σύμβαση του Λουγκάνο ΙΙ δεν καταλαμβάνει μόνο τα κράτη μέλη της Ένωσης. Παρ' όλα αυτά, αφής στιγμής είναι προφανές ότι η δικαιολογητική βάση και το σαφώς καθορισμένο αντικείμενο της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ συμπίπτουν με εκείνα του καθεστώτος των Βρυξελλών[14], δεν αντιλαμβάνομαι πώς θα μπορούσε να απαγορευτεί κατ' αρχήν μια κατ' αναλογίαν ερμηνεία ισοδύναμων μεταξύ τους διατάξεων της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ και των κανονισμών 44/2001 και 1215/2012.

27. Επιπροσθέτως, το άρθρο 1 του πρωτοκόλλου 2 της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ για την ομοιόμορφη ερμηνεία της Σύμβασης και για τη μόνιμη επιτροπή[15] ορίζει ότι κάθε δικαστήριο που εφαρμόζει και ερμηνεύει την εν λόγω Σύμβαση λαμβάνει δεόντως υπόψη τις αρχές που ορίζονται από κάθε σχετική απόφαση εκδιδόμενη από τα δικαστήρια των δεσμευομένων από τη Σύμβαση κρατών και από το Δικαστήριο όσον αφορά τις σχετικές διατάξεις και κάθε παρόμοια διάταξη της Συμβάσεως του Λουγκάνο του 1988 και των πράξεων που αναφέρονται στο άρθρο 64, παράγραφος 1, της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ. Το άρθρο 64, παράγραφος 1, της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ παραπέμπει στον κανονισμό 44/2001. Εξ αυτού προκύπτει η νομική υποχρέωση των οικείων δικαστηρίων, συμπεριλαμβανομένου του Δικαστηρίου, να διασφαλίζουν τη συγκλίνουσα ερμηνεία ισοδύναμων μεταξύ τους διατάξεων[16].

Η δυνατότητα εφαρμογής της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ

28. Σύμφωνα με το άρθρο 64, παράγραφος 2, στοιχείο β', της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ, αυτή εφαρμόζεται οπωσδήποτε σε περίπτωση εκκρεμοδικίας ή συνάφειας, όπως προβλέπεται στα άρθρα 27 και 28, όταν έχουν κινηθεί διαδικασίες σε κράτος στο οποίο εφαρμόζεται η Σύμβαση, εξαιρουμένων των πράξεων που αναφέρονται στο άρθρο 64, παράγραφος 1, και σε κράτος στο οποίο εφαρμόζεται η ίδια Σύμβαση καθώς και μια από τις πράξεις που αναφέρονται στο άρθρο 64, παράγραφος 1, αυτής.

29. Το άρθρο 64, παράγραφος 1, της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ παραπέμπει στον κανονισμό 44/2001, και σε κάθε επελθούσα τροποποίησή του.

11 Σύμβαση των Βρυξελλών, της 27ης Σεπτεμβρίου 1968, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 1982, L 388, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τις διαδοχικές συμβάσεις προσχωρήσεως των νέων κρατών μελών στη Σύμβαση αυτή.

12 Βλ. απόφαση της 16ης Ιουνίου 2016, Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449, σκέψη 22 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

13 Βλ. απόφαση της 16ης Νοεμβρίου 2016, Schmidt (C-417/15, EU:C:2016:881, σκέψη 26).

14 Επιπλέον, τα τρία τρίτα κράτη που δεσμεύονται από τη Σύμβαση αυτή συνδέονται στενώς με την εσωτερική αγορά της Ένωσης είτε ως μέλη του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (Ισλανδία και Νορβηγία) είτε μέσω εκτεταμένων διμερών συμφωνιών (Ελβετία).

15 ΕΕ 2007, L 339, σ. 27.

16 Τούτο αντανακλάται στην ακροτελεύτια αιτιολογική σκέψη του Πρωτοκόλλου 2, σύμφωνα με την οποία τα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη επιθυμούν να αποτρέψουν ερμηνευτικές αποκλίσεις και να καταλήξουν σε μια κατά το δυνατόν ομοιόμορφη ερμηνεία των διατάξεων της Σύμβασης του Λουγκάνο ΙΙ καθώς και αυτών του κανονισμού 44/2001 που έχουν κατ' ουσίαν επαναληφθεί στη Σύμβαση του Λουγκάνο ΙΙ.

30. Κατά τον χρόνο συντάξεως και εκδόσεως της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ, ο κανονισμός 44/2001 κάλυπτε τις υποχρεώσεις διατροφής. Το γεγονός ότι ο κανονισμός 4/2009, ο οποίος εκδόθηκε στη συνέχεια [17], δεν μνημονεύεται στο άρθρο 64, παράγραφος 1, της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ, είναι συνεπώς αδιάφορο [18].

Εκκρεμοδικία

31. Όπως είναι προφανές από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, οι δύο διαδικασίες συμπίπτουν ως προς την αιτία και το αντικείμενο της μεταξύ των διαδίκων διαφοράς. Η αιτία καλύπτει την πραγματική και τη νομική βάση της αγωγής [19], το δε αντικείμενο συνίσταται στον σκοπό της αγωγής [20]. Αρκεί ότι οι δύο αγωγές έχουν, κατ' ουσίαν, το ίδιο αντικείμενο: δεν απαιτείται η τυπική ταυτότητα των αιτημάτων τους [21]. Η αντίθετη περίπτωση, ήτοι της ασκήσεως αρνητικής αναγνωριστικής αγωγής της οποίας έπεται η άσκηση αγωγής αποζημιώσεως, έχει επίσης αποτελέσει αντικείμενο εξετάσεως από το Δικαστήριο [22]. Συναφώς, η δεύτερη αγωγή έχει το ίδιο αντικείμενο με την πρώτη, καθώς το ζήτημα της υπάρξεως ή μη ευθύνης βρίσκεται στο επίκεντρο της δίκης. Το γεγονός ότι οι δύο αγωγές έχουν διαφορετικά αιτήματα δεν σημαίνει ότι έχουν διαφορετικά αντικείμενα [23].

32. Συνεπώς, τόσο η αγωγή που ασκήθηκε στην Ελβετία με αίτημα χρηματικής καταβολής και παροχής πληροφοριών όσο και η αρνητική αναγνωριστική αγωγή που ασκήθηκε στη Γερμανία έχουν ως βάση την ίδια βιοτική σχέση, ήτοι την ίδια σχέση υποχρεώσεων διατροφής, η οποία απορρέει από συγκεκριμένη οικογενειακή σχέση, καταλαμβάνοντας το ζήτημα αν και σε ποιο βαθμό η B. Schlömp οφείλει ή όχι διατροφή λόγω υποκαταστάσεως σε δικαίωμα.

33. Ανεξαρτήτως της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ, σύμφωνα με το ελβετικό δίκαιο θεωρείται ότι της παρούσας υποθέσεως έχει επιληφθεί δικαστήριο και, ως εκ τούτου, είναι σαφές ότι υφίσταται εκκρεμοδικία. Σύμφωνα με το άρθρο 62, παράγραφος 1, του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, εκκρεμοδικία υπάρχει αφής στιγμής, μεταξύ άλλων, υποβληθεί αίτηση για μεσολάβηση ή ασκηθεί αγωγή. Εξάλλου, το άρθρο 9, παράγραφος 2, του ελβετικού ομοσπονδιακού νόμου περί ιδιωτικού διεθνούς δικαίου ορίζει ότι, για να καθοριστεί πότε λογίζεται στην Ελβετία ένα δικαστήριο ως επιληφθέν, είναι αποφασιστικής σημασίας η ημερομηνία κατά την οποία διενεργείται η πρώτη πράξη που είναι αναγκαία για την άσκηση αγωγής και ότι προς τούτο αρκεί η έναρξη διαδικασίας συμβιβασμού.

17 Σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 4/2009, σε θέματα υποχρεώσεων διατροφής στα κράτη μέλη, διεθνή δικαιοδοσία έχει το δικαστήριο του τόπου της συνήθους διαμονής του εναγομένου.

18 Η αναφορά στον κανονισμό 44/2001 θα πρέπει ως εκ τούτου να γίνει κατανοητή υπό την έννοια ότι καλύπτει εξίσου τον κανονισμό 4/2009, δοθέντος ότι το άρθρο 68, παράγραφος 1, του κανονισμού 4/2009 ορίζει ότι ο εν λόγω κανονισμός τροποποιεί τον κανονισμό 44/2001 αντικαθιστώντας τις διατάξεις του τελευταίου που είναι εφαρμοστέες στον τομέα των υποχρεώσεων διατροφής. Τούτο αντικατοπτρίζεται εξάλλου στην αιτιολογική σκέψη 44 του κανονισμού 4/2009, σύμφωνα με την οποία ο κανονισμός 4/2009 θα πρέπει να τροποποιήσει τον κανονισμό 44/2001 αντικαθιστώντας τις διατάξεις του τελευταίου που εφαρμόζονται σε θέματα υποχρεώσεων διατροφής. Με την επιφύλαξη των μεταβατικών διατάξεων του κανονισμού 4/2009, τα κράτη μέλη θα πρέπει, σε θέματα υποχρεώσεων διατροφής, να εφαρμόζουν τις διατάξεις του κανονισμού 4/2009 όσον αφορά τη δικαιοδοσία, την αναγνώριση, την κήρυξη κήρυξης της εκτελεστότητας και εκτέλεσης των αποφάσεων καθώς και τη νομική αρωγή αντί των διατάξεων του κανονισμού 44/2001, από την ημερομηνία θέσεως σε ισχύ του κανονισμού 4/2009.

19 Βλ. απόφαση της 6ης Δεκεμβρίου 1994, Tatry (C-406/92, EU:C:1994:400, σκέψη 39). Επιβάλλεται η παρατήρηση ότι ούτε στο αγγλικό ούτε στο γερμανικό κείμενο του άρθρου 27 της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ γίνεται διάκριση μεταξύ της «αιτίας» και του «αντικειμένου» της αγωγής, όπως αντιθέτως συμβαίνει σε άλλες γλωσσικές αποδόσεις του κειμένου. Το αγγλικό κείμενο περιορίζεται στον όρο «basis», ενώ το γερμανικό κείμενο κάνει λόγο για ίδια «Anspruch».

20 Βλ. απόφαση της 6ης Δεκεμβρίου 1994, Tatry (C-406/92, EU:C:1994:400, σκέψη 41).

21 Βλ. απόφαση της 8ης Δεκεμβρίου 1987, Gubisch Maschinenfabrik (144/86, EU:C:1987:528, σκέψη 17). Βάσει των κριτηρίων αυτών, το Δικαστήριο επιβεβαίωσε ότι δύο διαφορές έχουν το ίδιο αντικείμενο παρ' όλο που στην πρώτη περίπτωση με την αγωγή επιδιώκεται η εκτέλεση της συμβάσεως και στη δεύτερη περίπτωση η ακύρωσή της ή η λύση της: βλ. απόφαση της 8ης Δεκεμβρίου 1987, Gubisch Maschinenfabrik (144/86, EU:C:1987:528, σκέψη 16).

22 Βλ. απόφαση της 6ης Δεκεμβρίου 1994, Tatry (C-406/92, EU:C:1994:400, σκέψη 43).

23 Όπ.π.

34. Τι συμβαίνει όμως με τις διατάξεις περί εκκρεμοδικίας στο πλαίσιο της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ;

35. Η ratio των διατάξεων αυτών είναι να αποφευχθεί η έκδοση ασυμβίβαστων αποφάσεων στα συμβαλλόμενα κράτη [24]. Για τον σκοπό αυτό, θεσπίστηκε ένας μηχανισμός που αποσκοπεί στον περιορισμό του κινδύνου παράλληλων διαδικασιών στα διάφορα συμβαλλόμενα κράτη της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ.

36. Σύμφωνα με το άρθρο 27, παράγραφος 1, της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ, αν έχουν ασκηθεί αγωγές με το ίδιο αντικείμενο και την ίδια αιτία μεταξύ των ίδιων διαδίκων ενώπιον δικαστηρίων διάφορων δεσμευομένων από την εν λόγω Σύμβαση κρατών, κάθε δικαστήριο εκτός εκείνου που επελήφθη πρώτο αναστέλλει αυτεπάγγελτα τη διαδικασία του μέχρις ότου διαπιστωθεί η διεθνής δικαιοδοσία του δικαστηρίου που επελήφθη πρώτο. Το άρθρο 27, παράγραφος 2, της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ ορίζει εν συνεχεία ότι, όταν διαπιστωθεί η διεθνής δικαιοδοσία του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου, κάθε δικαστήριο εκτός εκείνου που έχει πρώτο επιληφθεί οφείλει να διαπιστώσει την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας του υπέρ του πρώτου δικαστηρίου.

37. Το άρθρο 27 της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ αποτυπώνει ένα «σύστημα χρονικής προτεραιότητας» υπέρ του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου. Η διάταξη αυτή υποχρεώνει το δικαστήριο που δεν επιλήφθηκε πρώτο να αναστείλει τη διαδικασία.

38. Το ζήτημα *πότε* ένα δικαστήριο επιλαμβάνεται πρώτο επιλύεται βάσει του άρθρου 30 της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ.

39. Η εν λόγω διάταξη ορίζει στην παράγραφο 1 ότι ένα δικαστήριο λογίζεται ως επιληφθέν από την κατάθεση στο δικαστήριο του εισαγωγικού εγγράφου της δίκης ή άλλου ισοδύναμου εγγράφου, υπό την προϋπόθεση ότι ο ενάγων δεν παρέλειψε στη συνέχεια να λάβει τα απαιτούμενα μέτρα για την κοινοποίηση ή την επίδοση του εγγράφου στον εναγόμενο.

40. Το προηγούμενο σύστημα καθορισμού εκκρεμοδικίας, υπό το καθεστώς της Συμβάσεως του Λουγκάνο του 1988, δεν περιείχε διάταξη αντίστοιχη προς το άρθρο 30 της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ. Δεν υπήρχε ανεξάρτητος ορισμός του χρονικού σημείου κατά το οποίο μια αγωγή έπρεπε να θεωρηθεί ότι εκκρεμεί ενώπιον δικαστηρίου. Κατά συνέπεια, εναπέκειτο στο εθνικό δίκαιο να καθορίσει τη στιγμή κατά την οποία ένα δικαστήριο έπρεπε να λογίζεται ως επιληφθέν υποθέσεως [25].

41. Επομένως, υπό το καθεστώς της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ [26], διατυπώνεται αυτοτελής ορισμός του χρονικού σημείου κατά το οποίο ένα δικαστήριο λογίζεται ως επιληφθέν.

Διαδικασία διαμεσολαβήσεως

42. Ωστόσο, ούτε το άρθρο 27 ούτε το άρθρο 30 της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ περιέχουν κάποια ένδειξη ως προς τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να εκτυλίσσεται η διαδικασία όταν το εθνικό δίκαιο επιβάλλει απόπειρα συμβιβασμού προ πάσης προσφυγής στην τακτική δικαιοσύνη.

24 Βλ. Mabillard, R., σε Oetiker, Chr., Weibel, Th. (επιμ.), *Basler Kommentar Lugano-Übereinkommen*, 2η έκδ., Helbing Lichtenhahn Verlag, Βασιλεία, 2016, άρθρο 27, παράγραφος 1.

25 Βλ. απόφαση της 7ης Ιουνίου 1984, Zelger (129/83, EU:C:1984:215, σκέψη 15).

26 Η οποία κατά τα λοιπά αναπαράγει συναφώς το άρθρο 30 του κανονισμού 44/2001. Επί της διατάξεως αυτής, βλ. απόφαση της 4ης Μαΐου 2017, HanseYachts (C-29/16, EU:C:2017:343, σκέψη 30), όπου το Δικαστήριο δηλώνει ότι σκοπός της εν λόγω διατάξεως είναι ο περιορισμός της ανασφάλειας δικαίου που προκαλείται λόγω των διαφορετικών ρυθμίσεων που ισχύουν στα κράτη μέλη όσον αφορά τον καθορισμό της ημερομηνίας κατά την οποία ένα δικαστήριο λογίζεται επιληφθέν, διά της εφαρμογής ενός ουσιαστικού κανόνα που καθιστά δυνατό τον καθορισμό της ημερομηνίας αυτής κατά τρόπο απλό και ομοιόμορφο.

43. Μολονότι το γράμμα των συγκεκριμένων διατάξεων («κάθε δικαστήριο εκτός εκείνου που επελήφθη πρώτο» και «από την κατάθεση στο δικαστήριο») μπορεί να δείχνει σαφές, θεωρώ ορθότερη μια ερμηνεία που δεν προσκολλάται τυπολατρικά στον όρο «δικαστήριο», αλλά προσεγγίζει από λειτουργική άποψη τη διαδικασία που θεσπίζεται με τις διατάξεις αυτές.

44. Είμαι της γνώμης ότι σε μια τέτοια περίπτωση δεν πρέπει να γίνεται δεκτό ότι εναπόκειται αποκλειστικώς στο εθνικό δίκαιο να καθορίσει αν υπάρχει εκκρεμοδικία. Όπως καταδείχθηκε με την εισαγωγή του άρθρου 30 της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ, υπάρχει μια τάση προς περαιτέρω «αυτονόμηση» των διατάξεων περί εκκρεμοδικίας. Η παραπομπή στο εθνικό δίκαιο ορισμένων κρίσιμων ζητημάτων θα ήταν αντίθετη προς την τάση αυτή.

45. Ούτε, εξάλλου, θεωρώ ότι πρέπει να υιοθετηθεί μια τυπική και στατική ανάγνωση του όρου «δικαστήριο» των άρθρων 27 και 30 της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ, με αποτέλεσμα να αποκλείονται αυτομάτως οι διαδικασίες ενώπιον αρχών που δεν χαρακτηρίζονται ως «δικαστήριο» με την αφηρημένη έννοια του όρου.

46. Η απάντηση στο πρόβλημα αναδύεται, κατά την άποψή μου, μόνο αν ακολουθηθεί η μέση οδός μεταξύ των δυο άκρων που μόλις περιγράφηκαν. Πρέπει να υιοθετηθεί μια λειτουργική ερμηνεία.

47. Ως εκ τούτου, πρέπει να γίνει δεκτό ότι υφίσταται εκκρεμοδικία όταν, όπως συμβαίνει στην προκειμένη περίπτωση, η απόπειρα συμβιβασμού αποτελεί υποχρεωτικό πρώτο βήμα το οποίο προηγείται της εισαγωγής μιας υποθέσεως ενώπιον δικαστηρίου και όταν αυτή ακριβώς η διαδικασία διαμεσολαβήσεως και η προσφυγή ενώπιον δικαστηρίου που επακολουθεί λογίζονται ως δύο διακριτά (και συμπληρωματικά) μέρη της δικαστικής διαδικασίας. Κατά την άποψή μου, μόνο αυτή η ερμηνεία είναι σύμφωνη με τη δικαιολογητική βάση των διατάξεων της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ περί εκκρεμοδικίας, ήτοι ότι το δικαστήριο που επιλαμβάνεται πρώτο εξετάζει την υπόθεση.

48. Επομένως, φρονώ ότι δεν έχει σημασία αν αυτή καθεαυτήν η Schlichtungsbehörde αποτελεί ή όχι «δικαστήριο» υπό την αφηρημένη έννοια του όρου. Σε μια κατάσταση όπως της υπό κρίση υποθέσεως, όπου η εν λόγω αρχή εγκρίνει τη δυνατότητα ασκήσεως ένδικης προσφυγής, είναι κρίσιμο το ότι η ενώπιόν της διαδικασία αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της διαδικασίας ενώπιον ενός (τακτικού) δικαστηρίου. Ως εκ τούτου, η προσφυγή σε Schlichtungsbehörde ισοδυναμεί με προσφυγή σε δικαστήριο κατά την έννοια των άρθρων 27 και 30 της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ.

49. Κρίνεται σκόπιμο, εντούτοις, να προστεθεί ένα επιπλέον κριτήριο στη αλληλουχία των παρατηρήσεων της Επιτροπής: αν δεν επιτευχθεί συμβιβασμός ενώπιον της Schlichtungsbehörde και η τελευταία εγκρίνει τη δυνατότητα του ενάγοντος να προσφύγει δικαστικώς, δίνοντάς του το δικαίωμα να καταθέσει αγωγή ενώπιον δικαστηρίου εντός τριών μηνών, εκκρεμοδικία υπάρχει μόνο εφόσον ο ενάγων έχει προβεί σε όλες τις αναγκαίες και επιβαλλόμενες ενέργειες προκειμένου να συνεχίσει τη διαδικασία ενώπιον δικαστηρίου.

50. Πρέπει επίσης να προστεθεί ότι η ελβετική πρακτική και βιβλιογραφία κατά κύριο λόγο ακολουθούν την προτεινόμενη λειτουργική προσέγγιση, θεωρώντας τη στιγμή κατά την οποία επιλαμβάνεται η Schlichtungsbehörde ως καθοριστική σύμφωνα με τα άρθρα 27 και 30 της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ[27]. Επιπλέον, το High Court of Justice (England and Wales) (Chancery Division) [ανώτερο δικαστήριο (Αγγλία και Ουαλία), Ηνωμένο Βασίλειο, τμήμα εμπορικών και λοιπών ιδιωτικών διαφορών] υιοθέτησε επίσης την προσέγγιση αυτή σε υπόθεση που αφορούσε αντίστοιχη Schlichtungsbehörde[28].

51. Ως εκ τούτου, το συμπέρασμα το οποίο συνάγεται από τα παραπάνω είναι ότι, υπό περιστάσεις όπως αυτές ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, όταν επιλαμβάνεται η Schlichtungsbehörde θεωρείται ότι επιλαμβάνεται δικαστήριο, κατά την έννοια των άρθρων 27 και 30 της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ. Διαφορετική προσέγγιση θα έθετε συστηματικά σε μειονεκτική θέση το μέρος εκείνο που επιθυμεί να εκκινήσει δικαστική διαδικασία σε μια χώρα όπου ισχύει καθεστώς παρόμοιο με αυτό της υπό κρίση υποθέσεως. Τούτο θα ήταν ενδεχομένως προβληματικό υπό το πρίσμα της ισότητας των όπλων των ενδιαφερόμενων δύο πλευρών.

52. Η προτεινόμενη απάντηση στο προδικαστικό ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου είναι, κατά συνέπεια, η εξής: υπό περιστάσεις όπως αυτές της κύριας δίκης, όπου η απόπειρα συμβιβασμού αποτελεί υποχρεωτικό βήμα το οποίο προηγείται της εισαγωγής μιας υποθέσεως ενώπιον δικαστηρίου και όπου αυτή ακριβώς η διαδικασία διαμεσολαβήσεως και η προσφυγή ενώπιον δικαστηρίου που επακολουθεί λογίζονται ως δύο διακριτά μέρη της δικαστικής διαδικασίας, θεωρείται ότι επιλαμβάνεται δικαστήριο, κατά την έννοια των άρθρων 27 και 30 της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ, όταν επιλαμβάνεται αρχή διαμεσολαβήσεως, εφόσον ο ενάγων έχει προβεί σε όλες τις αναγκαίες και επιβαλλόμενες ενέργειες προκειμένου να συνεχίσει τη διαδικασία ενώπιον δικαστηρίου.

Η Schlichtungsbehörde ως «δικαστήριο»;

53. Κατά συνέπεια, παρέλκει η αφηρημένη εξέταση του αν μια Schlichtungsbehörde, όπως προβλέπεται από την ελβετική πολιτική δικονομία, λογίζεται ως δικαστήριο κατά την έννοια των άρθρων 27 και 30 της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ. Επομένως, η ανάλυση που ακολουθεί είναι αμιγώς υποθετική.

54. Ενώ η B. Schlömp θεωρεί ότι η Schlichtungsbehörde δεν αποτελεί «δικαστήριο» κατά την έννοια των άρθρων 27 και 30 της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ, η Ελβετική Κυβέρνηση υποστηρίζει το αντίθετο. Όσον αφορά την Επιτροπή, το εν λόγω θεσμικό όργανο δεν απαντά με αφηρημένο τρόπο στο συγκεκριμένο ερώτημα, δεδομένου ότι εστιάζει αποκλειστικώς την παρέμβασή του στο ζήτημα αν υφίσταται ή όχι εκκρεμοδικία.

55. Στο στάδιο αυτό, είναι αναγκαίο να εξεταστούν ενδελεχώς οι αρμοδιότητες και τα είδη αποφάσεων της Schlichtungsbehörde. Σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του ελβετικού Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, υπάρχουν τέσσερις δυνατοί τρόποι τερματισμού της διαδικασίας διαμεσολαβήσεως[29]: πρώτον, αν επιτευχθεί συμβιβασμός μεταξύ των μερών[30], η συμφωνία επέχει θέση δεσμευτικής για τα μέρη αποφάσεως[31]. Δεύτερον, –όπως συνέβη εν προκειμένω– αν δεν επιτευχθεί συμβιβασμός μεταξύ

27 Βλ. Kren Kostkiewicz, J., *LugÜ (Kommentar)*, orell füssli Verlag, Ζυρίχη, 2015, άρθρο 30, παράγραφος 3· Bucher, A., σε Bucher, A. (επιμ.), *Convention de Lugano*, Βασιλεία, 2011, άρθρο 30, παράγραφος 4· Dasser, F., σε Dasser, F., Oberhammer, P. (επιμ.), *Lugano-Übereinkommen (LugÜ)*, 2η έκδ., Stämpfli Verlag AG, Βέρνη, 2011, άρθρο 27, παράγραφος 21· Mabillard, R., όπ.π., άρθρο 30, παράγραφος 11. Ως προς το λειτουργικώς ισοδύναμο άρθρο του κανονισμού 1215/2012, βλ. Fentiman, R., σε Magnus, U., Mankowski, P. (επιμ.), *Brussels I bis Regulation*, Verlag Otto Schmidt, Κολωνία, 2016, άρθρο 32, παράγραφος 6. Το υπό εξέταση ερώτημα αφήνει ανοικτό ο Leible, S., σε Rauscher, Th., (επιμ.), *Brüssel Ia-VO*, 4η έκδ., Verlag Otto Schmidt, Κολωνία, 2016, άρθρο 29, παράγραφος 6.

28 Απόφαση της 6ης Αυγούστου 2014, Lehman Brothers Finance AG κατά Klaus Tschira Stiftung GmbH & Anor [2014] EWHC 2782 (Ch).

29 Βλ. άρθρα 208 έως 212 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

30 Υπό μορφή διακανονισμού, ομολογίας ή ανεπιφύλακτης καταργήσεως της δίκης, βλ. άρθρο 208, παράγραφος 1, του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

31 Βλ. άρθρο 208, παράγραφος 2, του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

των μερών, η Schlichtungsbehörde αναφέρει το γεγονός στα πρακτικά και αναγνωρίζει δικαίωμα προσφυγής στην τακτική δικαιοσύνη [32]. Τρίτον, για απαιτήσεις μέχρι 2 000 ελβετικά φράγκα (CHF), η Schlichtungsbehörde εκδίδει δεσμευτική απόφαση σε πρώτο βαθμό [33]. Και τέταρτον, για απαιτήσεις, εν γένει, μέχρι 5 000 CHF (τουτέστιν για υποθέσεις όπως η υπό κρίση), η Schlichtungsbehörde προτείνει στα μέρη μιαν απόφαση, η οποία καθίσταται δεσμευτική αν τα μέρη δεν προβάλουν αντιρρήσεις εντός προθεσμίας 20 ημερών.

56. Χωρίς να είναι απαραίτητο να ορισθεί σε αφηρημένο επίπεδο η έννοια «δικαστήριο» των άρθρων 27 και 30 της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ, δεν αντιλαμβάνομαι πώς θα μπορούσε να μην αναγνωριστεί ως δικαστήριο μια αρχή όπως η Schlichtungsbehörde, δεδομένου ότι μια τέτοια αρχή, η οποία διέπεται πλήρως από τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, εκδίδει δεσμευτικές αποφάσεις [34].

57. Η Σύμβαση του Λουγκάνο ΙΙ δεν περιέχει θετικό ορισμό του όρου «δικαστήριο», διότι, κατά την άποψή μου, είναι σχεδόν αδύνατο να διατυπωθεί τέτοιος ορισμός σε ένα σύντομο νομοθετικό κείμενο. Το ίδιο συμβαίνει και με τους κανονισμούς 44/2001 και 1215/2012.

58. Ωστόσο, η έννοια του «δικαστηρίου» στη Σύμβαση του Λουγκάνο ΙΙ διαφέρει από την αντίστοιχη των κανονισμών 44/2001 και 1215/2012, δεδομένου ότι η Σύμβαση διαλαμβάνει ένα άρθρο του οποίου δεν υπάρχει ισοδύναμο στα δύο τελευταία νομικά κείμενα: το άρθρο 62 της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ ορίζει ότι η έκφραση «δικαστήριο» περιλαμβάνει κάθε αρχή διορισμένη από δεσμευόμενο από τη Σύμβαση κράτος ως αρμόδια για τα θέματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Συμβάσεως. Σύμφωνα με την εισηγητική έκθεση του καθηγητή F. Pocar επί της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ [35], το γράμμα του άρθρου 62 της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ αποσκοπεί στο να δοθεί ευρύτερη έννοια στον όρο «δικαστήριο» σε σύγκριση με την αντίστοιχη διάταξη της Συμβάσεως του Λουγκάνο του 1988 [36]. Στην πραγματικότητα, το άρθρο Va του Πρωτοκόλλου 1 [37] στη Σύμβαση του Λουγκάνο του 1988 περιλαμβάνει ρητώς τις διοικητικές αρχές της Δανίας, της Ισλανδίας και της Νορβηγίας στον όρο «δικαστήριο». Όπως διευκρινίζει η εισηγητική έκθεση του καθηγητή F. Pocar, «[α]ντιθέτως προς την ειδική διάταξη του άρθρου Va του Πρωτοκόλλου 1 –και την παράλληλη διάταξη στο άρθρο 62 του κανονισμού "Βρυξέλλες Ι"– το νέο άρθρο 62 έχει γενικό χαρακτήρα ο οποίος θα καλύπτει και διοικητικές αρχές εκτός των νυν υφισταμένων» [38].

59. Συνεπώς, υπό το καθεστώς της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ, τα «δικαστήρια» τα οποία πρόκειται να εφαρμόσουν τη Σύμβαση προσδιορίζονται πλέον από τα καθήκοντα τα οποία εκτελούν και όχι από τον τυπικό χαρακτηρισμό τους στο εθνικό δίκαιο [39]. Παρ' όλο που μου φαίνεται ότι η ratio του άρθρου 62 της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ είναι να συμπεριλάβει στον όρο «δικαστήριο» εκείνα τα

32 Βλ. άρθρο 209 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

33 Βλ. άρθρο 212, παράγραφος 1, του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

34 Ασφαλώς, στην πρώτη και στην τρίτη περίπτωση που περιγράφηκε στο προηγούμενο σημείο, ήτοι (1) όταν επιτυγχάνεται συμβιβασμός: διακανονισμός, ομολογία ή ανεπιφύλακτη κατάργηση της δίκης, η οποία, δυνάμει του άρθρου 208, παράγραφος 2, του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας είναι δεσμευτική ή (2) όταν οι αξιώσεις δεν υπερβαίνουν τα 2 000 CHF.

35 Προφανώς, η εν λόγω εισηγητική έκθεση έχει επεξηγηματικό χαρακτήρα και δεν είναι νομικώς δεσμευτική. Ωστόσο γίνεται επίκλησή της προς επίρρωση σκεπτικού αποφάσεων του Δικαστηρίου, βλ. απόφαση της 21ης Μαΐου 2015, El Majdoub (C-322/14, EU:C:2015:334, σκέψη 34), ή προτάσεων γενικών εισαγγελέων, βλ., επί παραδείγματι, τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα N. Jääskinen στην υπόθεση CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2014:2443, υποσημείωση 115).

36 Βλ. εισηγητική έκθεση του καθηγητή F. Pocar σχετικά με τη Σύμβαση για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, η οποία υπεγράφη στο Λουγκάνο στις 30 Οκτωβρίου 2007 (ΕΕ 2009, C 319, σ. 1, σημείο 175).

37 Για ορισμένα ζητήματα διεθνούς δικαιοδοσίας, διαδικασίας και εκτέλεσης.

38 Βλ. εισηγητική έκθεση του καθηγητή F. Pocar, όπ.π.

39 Όπ.π.

όργανα τα οποία, σε ορισμένα κράτη, βρίσκονται εντελώς εκτός του δικαστικού συστήματος[40], δεν μπορεί να αμφισβητηθεί ότι η διάταξη αυτή πρέπει να ερμηνεύεται ευρέως και ότι τα κράτη μέλη έχουν το δικαίωμα να ορίζουν τις αρχές που έχουν διεθνή δικαιοδοσία επί θεμάτων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ[41].

60. Κατά συνέπεια, διαπιστώνεται ότι μια αρχή η οποία έχει τις αρμοδιότητες μιας Schlichtungsbehörde και ορίζεται από κράτος μέλος να ασκεί δικαστικά καθήκοντα συνιστά πράγματι «δικαστήριο» κατά την έννοια των άρθρων 27 και 30 της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ.

Πρόταση

61. Λαμβανομένης υπόψη της προεκτεθείσας συλλογιστικής, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στο ερώτημα του Amtsgericht Stuttgart (ειρηνοδικείου Στουτγάρδης, Γερμανία) ως εξής:

Υπό περιστάσεις όπως αυτές της κύριας δίκης, όπου η απόπειρα συμβιβασμού αποτελεί υποχρεωτικό βήμα το οποίο προηγείται της εισαγωγής μιας υποθέσεως ενώπιον δικαστηρίου και όπου αυτή ακριβώς η διαδικασία διαμεσολαβήσεως και η προσφυγή ενώπιον δικαστηρίου που επακολουθεί λογίζονται ως δύο διακριτά μέρη της δικαστικής διαδικασίας, θεωρείται ότι επιλαμβάνεται δικαστήριο, κατά την έννοια των άρθρων 27 και 30 της Συμβάσεως για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, η οποία υπογράφηκε στις 30 Οκτωβρίου 2007 και εγκρίθηκε εξ ονόματος της Κοινότητας με την απόφαση 2009/430/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2008, όταν επιλαμβάνεται αρχή διαμεσολαβήσεως, εφόσον ο ενάγων έχει προβεί σε όλες τις αναγκαίες και επιβαλλόμενες ενέργειες προκειμένου να συνεχίσει τη διαδικασία ενώπιον δικαστηρίου.

40 Και δεν είναι, όπως στην περίπτωση μιας Schlichtungsbehörde, με κάποιο τρόπο ενσωματωμένα στο δικαστικό σύστημα.

41 Ως εκ τούτου, είναι πιθανό ένα όργανο που δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως «δικαστήριο» στο πλαίσιο του καθεστώτος των Βρυξελλών, να μπορεί να θεωρηθεί ως τέτοιο στο πλαίσιο της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ. Για την έννοια του «δικαστηρίου» υπό το καθεστώς του κανονισμού 1215/2012, βλ. απόφαση της 9ης Μαρτίου 2017, Pula Parking (C-551/15, EU:C:2017:193), και τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα M. Bobek στην υπόθεση Pula Parking (C-551/15, EU:C:2016:825, σημεία 68 επ.).